

Overweging 20e zondag door het jaar

Thema: Grens overgaan

Lezingen: Jesaja 56,1,6-7 en Matteüs 15,21-28

Zondag 20 augustus 2023 René Hornikx

Goede mensen,

In de voorbije vakantieweken zijn heel veel mensen landsgrenzen overgetrokken. Waarom? Om andere landen te leren kennen, andere culturen te proeven, vreemde gewoonten en gebruiken te ondergaan, andere leefwijzen mee te maken en mensen te ontmoeten.

Grenzen oversteken, grenzen verleggen kan een mens verrijken, zijn denken verruimen en anders naar zijn eigen leven doen kijken.

In de eerste lezing hebben we gehoord hoe Jesaja een grens is overgegaan en ook aan zijn volksgenoten vraagt om ruimer te gaan denken.

'Ons land', zegt Jesaja 'en vooral onze tempel is niet voor ons alleen.'

Hij vindt dat de tempel een centrum, een huis van gebed mag zijn voor alle volken. 'Ook vreemdelingen zijn', zo zegt Jesaja, 'welkom'. Wie God eerbiedigt en de naasten als zichzelf is welkom ongeacht zijn of haar herkomst.

Die ruimhartigheid waar Jesaja in de eerste lezing om vraagt, missen de leerlingen van Jezus en als we goed lezen, Jezus in eerste instantie ook.

We horen het in het evangelie. Als een vrouw uit een andere landstreek bij Jezus komt vragen om hulp voor haar bezeten dochter, keurt Jezus haar geen woord waardig. Zijn leerlingen steunen Jezus en vragen Jezus om haar terug te sturen, naar haar eigen land en haar eigen huis. En Jezus zegt dan wat toen iedereen dacht, dat Hij er alleen is voor de mensen van Israël. Hij is er alleen voor eigen volk.

De vrouw die grenzen oversteekt is geen joodse, ze hoort niet bij ons, vindt Jezus en vinden ook de leerlingen, en dus is Hij er niet voor haar.

Niet zo gastvrij is Jezus hier. Deze gedachten van eigen volk eerst komen we vandaag op veel plaatsen en uit de mond van verschillende mensen elders en ook in Nederland tegen.

We horen het in verschillende bewoording: "Eigen volk eerst", "Buitenlanders kunnen beter terugkeren naar hun eigen land." "Laat ze maar migreren, zolang ze zich maar niet in mijn achtertuin vestigen." En personen en families die al jaren in Nederland wonen, krijgen soms geen toestemming om hier te blijven en wordt teruggestuurd naar hun land van herkomst met alle gevolgen van dien.

Sommige personen en families protesteren tegen hun gedwongen terugkeer naar hun land van herkomst.

Soms gesteund door buren of school. En als de media massaal meedoen, wordt het voor de regering in Nederland steeds moeilijker om de uitwijzing te handhaven. In het afgelopen jaren mochten op deze manier vluchtelingen blijven.

In het evangelie zien we hetzelfde gebeuren. De Kananese vrouw blijft aanhouden bij Jezus om haar te helpen. Ze blijft aandringen, smeken, bidden en vragen. Haar kind is haar lief. Voor haar kind doet ze alles, zoals God alles voor ons doet. Op de afwijzingen van Jezus reageert ze ad rem. Aanhoudend vragen en smeken brengt Jezus op andere gedachten. En dan zegt Jezus, onder de indruk van het grote geloof en vertrouwen van de Kanaänitische vrouw, dat Hij haar helpt. Hij zegt: 'Wat u verlangt, zal ook gebeuren.' Haar kind is genezen.

De vrouw is uit zorg voor haar kind door haar kind een grens overgestoken. In haar vertrouwen dat Jezus gastvrij zal zijn en haar zal helpen. Dat gebeurt echter niet. Pas door haar aandringen zorgt zij ervoor dat ook Jezus een grens oversteekt en doet wat God van hem vraagt: er gastvrij te zijn voor iedereen. Zo laat het evangelie van vandaag eng denkende gelovigen zien dat Gods liefde niet ophoudt bij de grenzen van Israël, bij de grens van Nederland of van welk ander land dan ook.

Jezus schenkt uiteindelijk zijn vertrouwen aan de vrouw. En om vertrouwen te schenken gaat Jezus een grens over, de grens van eigen volk eerst. En om met heel zijn hart en heel zijn ziel en al zijn krachten te laten merken dat er voor deze vrouw ruimte is bij God, schenkt Jezus haar gastvrijheid. Een gastvrije ruimte om zichzelf te zijn.

Ik heb een wonderbaarlijk verhaal¹ meegebracht van een kluizenaar die een grens over gaat en die zijn hart gastvrij openstelt voor een moordenaar.

Vele jaren geleden woonde er in een van de grotten hoog in de bergen een kluizenaar die later bekend zou worden als Saint Savin. Toentertijd was het dorp Viscos (een gemeente in Zuid-Frankrijk) niet meer dan een grenspost die bevolkt werd door voortvluchtige boeven, smokkelaars, hoertjes, avonturiers die handlangers zochten, moordenaars die kracht opdeden voor nieuwe wandaden.

Een Arabier was de ergste van allemaal. Hij had het dorp en de omgeving in een ijzeren greep en perste met zware belastingen de boeren uit, die koste wat kost op een waardige manier wilden leven.

¹ Coelho, P., *De duivel en het meisje*, De Arbeiderspers, Amsterdam, 2000, blz. 32-33

Op een goede dag verliet Savin zijn grot en kwam bij het huis van de Arabier. Hij vroeg of hij bij hem mocht overnachten. De Arabier lachte: 'U realiseert zich toch wel dat ik een moordenaar ben, dat ik in mijn territorium al verscheidene mensen gekeeld heb? En dat een lijk meer of minder er voor mij niet toe doet?'

'Jawel', antwoordde Savin, 'maar ik ben het in die grot beu. Ik zou graag een nacht, al was het maar één nacht, hier doorbrengen.'

De Arabier wist hoe befaamd de heilige was, even befaamd als hijzelf, en dat beviel hem niet. Hij zag zich in zijn roem niet graag geëvenaard door zo'n fragiele man. Daarom besloot hij om hem dezelfde nacht nog te vermoorden en zo iedereen te tonen wie ter plaatse de baas was.

Ze praatten een tijdje. De woorden van de heilige maakten indruk op de Arabier, maar hij was een man die zijn vertrouwen verloren had en niet meer geloofde in het goede. Hij wees Savin een plek waar hij kon liggen en begon dreigend zijn mes te slijpen. Savin zag dat even aan, sloot zijn ogen en sliep. De hele nacht was de Arabier bezig zijn mes te slijpen. Toen Savin 's ochtends wakker werd, vond hij hem in tranen naast zich.

'U bent niet bang voor me geweest, u hebt me niet veroordeeld. Dit is de eerste keer dat iemand bij mij de nacht doorbrengt en geloofde dat ik een goed mens kan zijn, dat ik in staat ben om wie dat nodig heeft gastvrijheid te verlenen. Omdat u erop vertrouwde dat ik rechtschapen kon zijn, ben ik rechtschapen geweest.'

Van toen af liet de Arabier zijn criminele handel en wandel achter zich en zette hij zich ervoor in dorp en streek een ander aanzien te geven.

Viscos veranderde van een pleisterplaats voor randfiguren in een belangrijk handelscentrum op de grens van twee landen.

We worden vandaag uitgenodigd gastvrije mensen te worden. Maar, ik druk me voorzichtig uit, soms zijn we daarvoor toch te vooringenomen.

In dit verband vroeg ik eens iemand: Bent u ook vooringenomen als het om vreemdelingen gaat?

Haar antwoord: "Ik ben vooringenomen, hoe goed ik dat ook probeer te vermijden. Ik heb een bepaald beeld van iets of iemand. Dat bepaalt heel sterk de manier waarop ik reageer. Zolang ik weet dat ik zo ben en altijd blijf proberen om een open houding aan te nemen, zal het allemaal wel lukken. Het gaat mis als ik ga indutten.

Maar als ik alert blijf en mijn angst opzij durf zetten, wordt het mogelijk wat Jesaja voorhoudt. Dan kunnen we allemaal goed leven met elkaar en is er plaats voor de vreemdeling, voor elke vreemdeling in ons midden."